

τοῦ Κρισαίου κόλπου, εἰς ὃν εἶχε μείνει τὸ ὄνομα τῆς παλαιᾶς πόλεως Κρίσης κειμένης 1 1/2 ὥραν μακρὰν τῆς Κίρρας πρὸς τὰς ὑπώρειας τοῦ Παρνασσοῦ, ἀκριβῶς ὡς συνέβη καὶ τὸ ἱστορικὸν σφάλμα ὅτι ἐκ τῆς συγχύσεως τοῦ ὀνόματος ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πεδίου Κιρραϊκοῦ καὶ Κρισαϊκοῦ, ὅπερ ὑπῆρξε τὸ θέατρον τοῦ Κρισαϊκοῦ πολέμου ἐθεωρήθη κατὰ Στράβωνα οὗτος ὡς διπλοῦς πόλεμος.

Οὕτως ὡς φαίνεται εἶχον τὰ τοῦ κόλπου τούτου τοῦλάχιστον μέχρι τῆς 2^{ας} μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Οἱ νεώτεροι γεωγράφοι καὶ περιηγηταὶ οὐδαμῶς προσπαθοῦσι νὰ διακρίνωσι τὰ ἰδιάζοντα τμήματα τοῦ κόλπου τούτου, ἀλλὰ καλοῦσι τοῦτον ἐκάστοτε Κορινθιακὸν ἢ κόλπον τῆς Ναυπάκτου (Lepanto, Ἐπάχτου), περιορίζοντες αὐτὸν εἰς τὸ ἐντεῦθεν τοῦ πορθμοῦ τμήμα, οἱ δὲ σημερινοὶ γεωγράφοι ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν ἀκολουθοῦντες τὴν ἐξέλιξιν τῆς τοῦ χρόνου μεταβολῆς καλοῦσι τὸν ἀρχαῖον Κρισαῖον κόλπον Κορινθιακόν, τὸν δὲ σημερινὸν τῶν Σαλῶνων θέλοντες νὰ ὀνομάσωσι δι' ἑλληνικωτέρου ὀνόματος καλοῦσι Κρισαῖον· ἀπατῶνται δὲ καὶ οἱ περιορίζοντες ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χάρταις τὸ ὄνομα τοῦ Κρισαίου κόλπου εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον ὡς καὶ τὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου εἰς τὰ σημερινὰ ὅρια¹. Ἐξάίρεσιν ἀποτελεῖ ὁ χάρτης τοῦ Κουρτίου τῆς Πελοποννήσου, ὡς πρὸς τὰ ὅρια τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ἀναγράφων ὀρθῶς ἀπασαν τὴν ἔκτασιν τοῦ κόλπου τούτου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΣΑΡΡΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Ἡ ἐν ἀρχῇ τῆς διατριβῆς μνημονευομένη παροιμία «Ρούμελῃ μὲ τὰ πόρτα σου, Μωριᾷ μὲ τὰ νερά σου» ὑφίσταται εἰς φιλόφρονα ἀνακοίνωσιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου, ὅστις ἔμαθε ταύτην παρὰ τοῦ γνωστοῦ λογογράφου κ. Α. Καρκαβίτσα.

¹ Kiepert, Atlas antiquus.